

TLR

Det toøjede spejlreflekskamera

Samlet af Leif Johansen

For ca 3 år siden købte jeg en Rolleiflex af en bekendt. Egentlig har jeg besluttet at Leica og lignende ikke skulle være min samleinteresse, dertil rækker pengene ikke, så hellere menigmands kamera som mit område. Men han ville gerne af med det, han samlede ikke, og jeg skulle have det. Så derfor gik jeg et par uger efter en tur på fødevaremarkedet på Gravene i Haderslev og tog nogle prøvebilleder. De yngre var total ligeglade, men en mand ved en lille bod med honning fik helt tårer i øjnene, da han så Rolleiflexen. Det var som at være tilbage i hans ungdoms drømme.

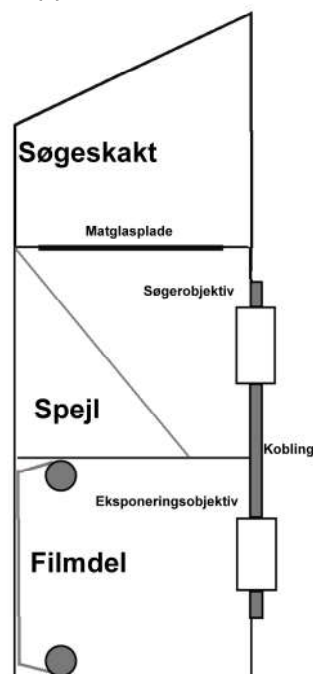

*"Min"
Rolleiflex*

Gravene Haderslev Fredagsmarked

Princippet for TLR kameraet er to nogenlunde ens

dele, om man vil to kamera obscura, hver med sit objektiv. De er placeret over hinanden og de to objektiver skal være ens i brændvidde. Der kan være forskel i lysstyrke. De er koblet sammen, så skarpshedsindstilling på søgeobjektiv virker på eksponeringsobjektivet. Søgeobjektivet har fuld lysstyrke og danner en projektion på matskiven. Dette billede vil set ovenfra gennem skakten være opret men sidevendt. Optageobjektivet er forsynet med blænde. Det mest almindelige er at forsyne optageobjektivet med en centrallukker, men der findes også kameraer med focal (spalte)lukker. I søgeskakten kan være en indfoldslup til bedre at se billedet på matskiven. Matskiven kan også være en fresnellinse for større lysstyrke.

Spejlreflekskameraer med matskive giver den karakteristiske "maveholdning". Kameraet er på højde med maven, medens man ser ned i skakten. Det åbner også mulighed for at tage billeder, med kameraet hæver omvendt over hovedet. Der går rygter om at Francke fik ideen medens han var i en skyttegrav under første verdenskrig. Enkelte topmodeller har kunnet forsynes med et prismehoved, hvorved man fik et korrekt orienteret billede i øjenhøjde velkendt fra SLR udviklingen.

Forskellen mellem de to objektiver fører til en parallaksefejl ved næroptagelser.

Et af de afgørende problemfelter ved denne kameratype er at ændre på brændvidden af objektivet. For det første er det dyrt, idet det er 2 objektiver, der skal ændres, for det andet kan skiftet være kompliceret. Senere løste flere

japanske fabrikker dette problem ved at udvikle forsatser, medens Rollei kunne tillade sig at sige til brugerne: "Så må I anskaffe to rolleiflexer med forskellige brændvidder".

Koblingen mellem de to objektiver findes der mange løsninger på – eksempelvis 2 tandhjul eller forskydelig forfront. Der findes også japanske modeller hvor forfronten er påsat med en bælg, hvorved makrofotografering blev lettere.

TLR formen blev så populær, at den blev efterlignet ved bokskameraer og billige pseudo TLR hvor overdel er en brilliantsøger (et spejl, 2 linser en lodret og en vandret i stedet for matskiven). Den danner et billede retvendt og sidevendt men uden mulighed for at bruge det til fokusering.

Altissa Brilliant Voigtländer Brilliant

Fra omkring 1880 bliver der fremstillet TLR kameraer 1880 i London af Beck og senere bl.a. af Krügener i Frankfurt. Disse kameraer var selvfølgelig alle til glasplader.

Men det blev et lille firma i Braunschweig Franke & Heidecker som kom til at skabe mønsterkameraet for typen, nemlig Rolleiflex. Den blev markedsført i 1928 som et miniature kamera (!) med 6x6 cm på 117 film (Kodak Brownie film til 2 1/4" billeder) dog snart ændret til den velkendte 120/B2 film som gav 12 billeder.

Rolleiflexen blev grundformen som alle andre skulle bygge på.

120 film med 12 stk 6x6 billeder evt. 220 film med 24 stk 6x6 billeder blev langt den overvejende formattype. Enkelte firmaer lavede kamera til 6x9 format på 120 filmen.

Da farvefilmen kom frem som diasfilm blev

Yashica 44 lm

Agfa Flexilette

"babyTLR" populær med 127 film format 4x4 cm. Dias kunne her vises i de samme projektorer som 24x36 mm dias (5x5 cm).

Enkelte firmaer lavede TLR for 35 mm film i format 24x36 mm. Her kan nævnes Zeiss Contaflex fra 1935 og Agfa Flexilette fra 1960. De første blev et dyrt samlerobjekt, den sidste en salgsfiasko.

Rolleiflex udviklede sig hen over 2. verdenskrig og skabte en ikonisk type som blev idealet, som alle skulle efterligne. Allerede i 30'erne havde Zeiss med Ikonflex, Voigtländer med Brilliant og Altissa med Altiflex været i gang. Rolleiflexen fik automatisk filmfremføring uden rødvindue, men de fleste efterlignere valgte det røde vindue, det var meget billigere og teknisk sikrere. Medens Rolleiflexen fik Tessar typer som objektiv og dyre lukkere som Compur og Compur Rapid, møder vi ved de andre tripletter, vario og pronto ja helt ned til Periskop objektiv med boks rotationlukker. Det blot vigtigt at kameraer så ud som idealet og fotografen stod og kikkede ned på "mavekassen". Rollei selv var klar over at "flexen" lå i det øverste segment og for dyr, så de fremstillede Rolleicord som en billigere TLR dog ikke billig nok for den jævne fotograf.

I Japan var man også begyndt at lave TLR før krigen, men næsten udelukkende til hjemmemarkedet.

TLR blev for Rolleikameraerne genoptaget efter

krigen Der opstod i Vesttyskland mange mindre nye fabrikker nogle helt fra bunden (noget skulle man jo lavet), medens andre kom til fra det gamle højområde omkring Dresden. Richter fra Tharandt havde lavet TLR før krigen, men efter beslaglæggelse ved DDR staten, skiftede han bolig til Westfalen og opbyggede en stor produktion af TLR på Lippische Kamerafabrik kameratype som Flexo, Flexora og Rollop.

Bolta Photina reflex Zeiss Ikonflex Lippische Rollop

Nogle af de små fabrikker havde også TLR modeller, men i efterkrigstiden blev det 24x36 mm kameraer, som blev fabrikernes salgssucces enten disse var store eller små.

DDR forsøgte Welta at samle Richter produktion op. Man udviklede også en ny type Weltaflex, men den nåede vist aldrig at blive perfekt og planøkonomerne i DDR lukkede Weltas egenproduktion og TLR overgik til Tjekkoslaviet Meopta. De havde før krigen lavet TLR og overtog nu bortset fra Lubitel i Rusland produktionen af TLR til Østblokken (Flexaret og andre).

Welta Reflekta Meopta Flexaret Welta Weltaflex

Rolleiflex var i efterkrigstiden et brugskamera for professionelle fotografer typisk europæiske pressefotografer i modsætning til deres amerikanske kolleger, der sværgede til Graflex Pladekameraet. Rolleien kunne også bruges som portrætkamera, hvilket mange dygtige amatørfotografer udnyttede. Men den var dyr, så de billigere efterligninger var populære. Det betød,

Kowa Kalloflex Yashica Mat 124 teleforsats

at den opvoksende kameraindustri i Japan øjnede

chancen. De fleste havde TLR på programmet og disse var også udviklet, så de teknisk kunne måle sig med de tyske. Selvom fabrikkerne havde 24x36 mm kameraer i stil med Leica og Contax og også teknisk i nærheden af disse, var det TLR kameraet som blev den første satsning i Europa for japanerne.

Bortset fra Mamiya og delvis Yashica blev TLR historie på de japanske kamerafabrikker efter ret kort tid. De stillede om til dels SLR i mellemformat (Bronica) dels til et utal af 24x36 modeller lige fra billige søgekameraer til SLR i topklassen.

Medens Rolleiflex startede med at være et miniatюреkamera i 1928, var det i 50'erne og videre blevet et mellemformat kamera og 6x6 formatet betragtes i dag næsten som et storformat. Rollei måtte se verden løbe forbi TLR kameraet, de var også konservativt i deres syn på udviklingen. Hasselblad (med 6x6 SLR) og Rollei (TLR) havde ved aftaler delt markedet i mellem sig og Rollei udviklede først sent et SLR til 6x6 formatet. De satsede en del på 35 mm filmen bl.a. med Waaskes Rollei 35, men deres udvikling gik i stå, de kunne ikke finde ud af, om de skulle være eksklusive eller folkelige, men generelt var deres produkter for dyre og blev forældede, inden de kom rigtig ind på markedet med nye modeller. Med Rolleis endelig opløsning er TLR ikke længere i produktion. Det er et godt samlereobjekt, især spændende at rode rundt i alle efterligninger fra dengang, det var cool at fotografere med et "mavekamera".

Fotomagasinet 1956:

Høj kvalitet
Populær pris

Walzflex

— er et fremragende huset
spejlvækskamera 9 x 6.
Objektiv: optisk Komet
f: 1,95 mm 1:3,5
Lukker: Coust — med for-
ejgheder fra 1/125 sek. til
1/3000 sek. samt B
Synkroniseret for lynet og
elektronisk

PRIS
kr. 375,00
Beredskabsstatistik
(Juni) kr. 60,00

IMPORT: DANSK FOTO HUS · VESTERGADE 38 · ODENSE

NYHED!

MINOLTA *Cameras*

Minolta AUTOCORD

6 x 6 cm
f/3,5 — 1:1.400 sek.
Synkron. M.S.
Hjælpebatteribakke

Fremragende
god optik
Torsionspræget

Kr. 545,00

Kr. 285,00

Minolta »A« 24x36
Kulør afbudsansluder f/3,5
1:1.300 sek. — Synkron. M.S.

IMPORT:

FLEMMING KLINKE & CO., Svaneholmsvej 15 · Råbjerg V · TH. Vester 8271